

AÑO II

PALMA 12 DE JUNIO DE 1898

NÚM. 71

Oració

¡Oh, Deu! de qui procedexen els sants desitjos, els bons conseys y les obres justes: donau als vostros sirvents la pau que el mou no los pot dar; á fi de que obehint coralmement els vostros preceptes, y destruïda la feredat dels inímicls, ab la vostra protecció alcansin dies de tranquilidad.—Per Cristo Señor nostro—Amen.

CONVIDATS ESTAM

I

UN señó apareyá un gran dinar, y convidá á molta gent. Y quant fou hora enviá un criat á dir als convidats que hey anassin pués tot estava á punt. Y ells comensaren á excusarsê. El primé digué: jo he comprat una granja y l' he d' anar á veure; te preg que m' excusis. El segon digué: jo he comprat cinch pareys de bous y los he de prová: Donem per excusat. Un altre digué: veng de casarmê y ja veus que no hey pug anar...

El criat doná conte al seu señó de lo succehit; y aquest, molt enfadat, li digué: Vesten aviat per plasses y carrers de la ciutat y porta 'm tots cuants de pobres, baldats, coxos y cegos toparás. Y despues d' haverlos recullit y col·locat, digué el criat: Señor he cumplit ses ordes, y encara sobra lloch. Y aquell señó li replicá: Surt altra vegada per camins y hortas y sempentetja á tots cuants ne trobis per á que vengan á omplir ca-meua. Pero, jo promêt que cap dels qui primé foren convidats tastarán gens del meu dinar.»

II

Aquesta parábola de l' evangeli d' avuy significa que Deu nostro Señor, ja ha estona fêrm que mos té aparayada sa taula divina convidantmos á tots, per mèdi dels seus emissaris los apostols y los predicadors de sa doctrina, á fi de que anem á ca-seua á celebrarhí el gran pamb-caritat eucarístich, ver aliment de vida etèrna. Y la major part dels convidats s' excusan, y encara que la fam espiritual los tenga desanats, sols per no abandonar los seus negossis terrenals, s' afluxan de comparexe. Per axò el Señor, replega arreu els malanats y los dona acobro, y los manten, amb l' amor del seu còr y los honra seguentlos al seu costat y los promet que romandrán amb

Ell com á gent de casa dins la santa familia dels benaventurats. En camvi tots aquells que no fan cás dels enviats per Deu, ni s' arramban á l' Iglesia, que es la Casa del Señor, ja poden estar bèn segurs de romandre defora y de que no tastarán les saborosas y nutritivas gracias amb á que se delitan les ánimes dels predestinats.

¡Ditxosos uns, y miserables els altres!

¿Amb á quins anam noltros?

UN VICARI.

PATRÓ DE LA SETMANA

Dia 13.—Sant Antoni de Pádua, confessor.

Vá nexer en Lisboa de Portugal, l' any 1195 y se li posá per nom Fernando. Desd' els seus primers anys ja doná provas bèn clares de lo qu' amb el temps havia de ser, unint á un talent privilegiat una rara modestia y reculliment. Als quince anys prengué l' habit de Canonge Regular de Sant Agustí. Después de sa profesió arribaren á la ciutat de Coimbra les rellíquies de cinch relligiosos de Sant Francesch, que havian pasat al Moro á predicar y havian rebut en prèmi, la corona del martiri. Sentí Fernando encês el seu zèl, resolgué entrar en aquella relligió Seráfica, y l' any 1221 vestí l' habit, prenguent el nom d' Antoni en honor de Sant Antoni abat. Desd' aquell dia tota sa curolla era poderse embarcá cap á l' Africa per obtení la corona del martiri, y obtengut el permís no pogué lográ el seu desitx, pues haventse embarcat se posá tant malalt que hagué de regressá, però cap de vent los dugué á Sicilia; allá tengué noticia de que se celebrava á Assís un capitol general de la seua Orde, presidit per Sant Francesch y desitjant conexer al gran Patriarca s' encaminá á n' aquella ciutat, ahont fou rebut per ell ab gran amor y coneguent lo que valia, l' enviá á Forli perque fós ordenat, Partí amb uns relligiosos de Sant Domingo y havent posat tots en el seu convent, el Pare guardiá d' aquells relligiosos, li suplicá digués quatre paraulas á la comunitat, y Sant Antoni heu fé ab tanta serenitat y enèrgica elocuència que los dexá admirats. Més tart per orde del Sant Patriarca enseñá teología á Bolonia, Montpeller, Tolosa y Pádua.

Passá posteriorment á Italia y á Françe ahont convertí innumerables heretges y obrá portentosos miracles; un

de tants fonch que predicant á uns infeèls y no volguent-ló ohir s' arranbá á la vorera de la mar cridá els peixos y tot seguit ne comparagué una multitud treguent el cap fora de l' aygo y escoltant sa plática sobre s' omnipotència de Deu que los dirigí; Amb una altra ocasió ressucitá un mort per justificá son pare; predicá un día á Tolosa un sermó sobre la realitat del còs de Jesucrist en el sacrament de l' Eucaristía; l' escoltá un famós heretge, y li confessá que las seuas rahóns no admetian rèplica, però que per creure necessitava un miracle; el Sant li digué qu' es-escullís el miracle que desitjava, y li contestá; veurer que la seua mula després de passats tres dias sense menjá, dexás la menjua per adorar una hòstia consagrada; axí com havia demanat axí succehí, en vista de lo cual se convertí ell y moltíssims altres. Fonch molt devot de la Santíssima Verge y tengué tanta familiaritat ab Jesús, qu' una vegada el veren en los brassos del Sant baix la figura d' un nin molt hermós. Foren tants els miracles qu' obrá en vida y després de mort, (dia 13 de Juny de 1231 á l' edat de 36 anys,) qu' es un dels tres milagres.

MOSSEN GASPÀR.

Notícies històriques.—Sant Antoniet de sa Porta, se nomena l' oratori dedicat á Sant Antoni de Pádua, que data del sigle XV, si bé va ser reconstruït devés l' any 1777 del sigle passat. Allá hey tenian sa posada els frares franciscans d' Inca.

El pá de Sant Antoni.—Axí se titula una moderna associació, establida en l' iglesia de Sant Francesch de Palma, ahont Sant Antoni hey té una hermosa capella. Amb les llimosnes que se replegan se mantenen de pá moltes familias pobres. Aquesta devota confraria ja s' estén per vilas de Mallorca.

Sant Antoni de Son Sèrra.—Don Angel Bussutil, seño maltés que havia perdut un bras quant els inglesos se possessionaren de Malta, vengué á establirsê á Mallorca, y essent molt devot de Sant Antoni, fé edificar l' oratoriet de Son Sèrra dedicantlehi. Cada any el seu vesindari solia ferli festa; y enguañ pensan restablirla en honra de dit Sant y en memòria de son piadós fundador.

El Capitá Antoni Barceló.—Nasqué á Palma l' any 1717, y als 18 anys fou nombrat capitá d' un xebèch-corrèu, comensant á perseguir als moros piratas argelíns. De grau en grau y de combat en combat, fent forsa de preses, arribá á ser nombrat comandant dels vaxells que havían de bloquetjar á Gibraltar. L' any 1783 bombatjá Alger durant vuit dies, guañantse el sdu y el nombrament de tinent general de la Real Armada. Retirat á Mallorca morí l' any 1797 als 80 anys de edat.

Patriota valent y bòn cristiá fé construhir á costes seues lo retaule de la capella de Sant Antoni, en la parroquia de Sta. Creu, ahont está soterrat; també pagá el de altar major, y el de la capella de les ànimes.

En el Museu Luliá recullirem la figura esculturada del seu patró, Sant Antoni de Pádua, que duya en el seu barco mentres perseguia els corsaris. Se diu que arribaren á devés 3 mil els moros que matá ó fé presioners los quals se baratavan amb catius cristians que se posavan en llibertat.

◆ F. ◆

EL COR DE JESÚS

Deixau, dolcíssim Còr, que vostra imatge
Contempli fit á fit,
Y qu' en la llaga obèrta qu' amor ratja
S' anegui m' esperit.

Y aixís ¡oh gran Senyor! jo sentiria
Del vostre l' escalfor;
Llavors lo meu còr bategaria
Encés de pur amor.

Cuant jo postrat humil en lo sant temple
La vostra imatge veig
Que 'm mostra 'l sagrat Còr, d' amor etxemple,
Jo sent son aleteig.

Llavors tenguent la vista en vos clavada
No sé que passa en mí;
Llavors el pensament pren la volada....
Y vola sense fi.

Lo que es el Còr d' un Deu, ma fantasia
Está considerant,
Que vá donar l' alé á l' ànima mía
Qu' á éll torna volant.

Que n' es el cor d' un Deu qu' ab lo dit mida
Del cèl l' immensitat,
Que n' es la font qu' als sers dona la vida
Y ensén la claredat.

Que té cent hemisfèris per corona
Ratjant de viva llum,
Qu' als valls les clares font amorós dona
Y á cada flò 'l perfum.

Per Ell son com á pols que l' oretjada
Aíxeca als quatre-vents,
Los puigs més elevats de penyalada,
Los mars y continents.

Que mostra lo cèl blau per ampla vesta
Y els mons per rossegay,
Que mira als serafins, com una aresta
Llansada per l' espay.

Devant eixa grandesa soberana
M' inclin tot abismat,
Al veure, ànima mia, de pols vana
Un Deu enamorat.

¿Quí som jo, gran Senyor, en ta presència?
No més qu' un poch de fanch.
Y es tan gran ¡oh Deu meu! vostra clemència
Que 'm dau la vostra sanch.

Per çò al considerar tanta finesa
Vos diu l' esperit meu:
«No sols mon còr vos don en sa pobresa,
Preniu mon ser, gran Deu».

«Preniu mon ser... que 's fonga gota á gota
Per vostre amó abrasat:
Com la candela que se crema tota
Devant l' altar sagrat.

«Que sols no més per Vos sía ma vida,
Desitj ab gran anhèl;
Y quant venga 'l moment de ma partida
Llavors duisme 'n al cèl.

MIQUEL GAYÁ BAUZÁ, PRE.

CRONICÓ DEL MES DE JUNY.

Dia 1.—La *Sociedad del Gas*, á consecució de lo pujat dels camvis y del preu del carbó, ficsá el preu de 0'42 pessetes per metro cúbich.

—Se reuní la benemèrita Junta de protecció als soldats, per passar contes. A pesar dels pòchs recursos confiava satisfer pensións fins al septembre pròxim. En casa hey tenia 6.022'68 pessetes.

Deu les hi aumenti.

Dia 2.—A les 9 y mitja del vespre, sortiren de Palma per Ciutadella de Menorca 52 ordenandos mallorquins.

Dia 3.—A les 7 del matí, comensaren exercicis d'artilleria amb los grans canóns muntats á sa *Torre d'en Pau*.

—Morí á Felanitx D. Nicolau Ramon y Soler Doctor, en Medicina y Cirujía. (a. c. s.)

—Els diaris cridavan l'atenció del Sr. Alcalde sobre les farines adulterades y el pá xerèch que se venen á algunes tendes y forns de Palma. El blat se venia de 20 á 25 pessetas.

Dia 4.—Un ca de bou alloure, devés es Moll, tirá entèrra un homo qui se trencá es cap (de *La Almudaina* d'aquest dia.) ¡Y van mill!

Dia 5.—El decapvespre sortí de la Sèu el concurs de de l'anunciada *rogativa* amb gran assistència de seculars catòlics, de seminaristes y militars, y del clèro regular y parroquial cantant les lletanies. Portaven la rellíquia del *bras de Sant Sebastiá*; fént la doma el M. I. Sr. D. Pere Juan Campins bisbe *electo*, seguia l'Ajuntament de Palma, las Autoritats Militars y la Diputació provincial. Presidint los Srs. Governadors civil y militar y el General Sr. Bennañsar. Derrera hey seguían milenars de donas de tota classe y estament, resant el rosari.

El poble espectador, en general, s'ho mirá amb indiferència ó amb sa metexa curiositat dels qui *van á veure passar una processó*, y per desgràcia no mancaren *despreocupats* que en feren bèfa. Axò es la pura veritat, y en donam fè.—Deu s'apiadi de Mallorca.

—També se feren processons de rogativa á Pollensa á Inca y á altres vilas. Es digne de que consti que á Porreras els portants del Sant Cristó anavan á peu descals, y que mentres durá la *Rogativa*, els cafés y cassinos estigueren tancats. (*La Almudayna de dia 7*). ¡Benissim!

—Se fé la festa acostumada á Miramar. Els convidats, que hey dinan, menjan s'arròs y es rostit de dret en dret.

—La suscricció diocessana per alsar una bassílica á Santa Teresa, pujava 932 pessetas.

—A Lluchmajor se feren corregudes de velocipedistes á benefici de la suscricció nacional.

Dia 6.—En sessió del Ajuntament de Palma, se presentá un oferiment de 1.143,000 pesetas demanant s'anulació de la subasta dels consums adjudicada dia 30 del més passat....

—Morí á Sancellas el Rvnd. Vicari de sa parròquia D. Rafel Aloy. (a. c. s.)

♦ F. ♦

¡TO MENOR!

En *Pau Clavaguera* qui no tenia cap pel de tonto (havía estat escolanet de la Sèu, *blauet* de Lluch, mestre de escola y músich d'es Regiment de Luchana) sempre *tol-le, tol-le*, estava sermonant á s'oreya de sa patrona *Llampuga*, catalinera de quatre cornalons amb la que havia unit sa sòrt, mediant la santa creu del matrimoni, haventla coneguda quant ella recent viuda d'es patró Araña se passetjava p'es carré de Sant Matgí es dia de sa festa de *s'estafat y barbayes*, tocanthi éll es *fogot* d'alt es cadafal de més prop de la *Pursiana*: «¡Pèpa, ses notes sostengudes son es bassó de s'armonía!» Es tò me-

nó es lo únich que mos pot ajudá á salvá sa barca... si mos allargam més qu'es llansol... mostrarèm es pèus y allavors... *Agur Madrit*.

Tu veus com jo m'afañ per guañá un sòu ab decència y sense descendí de sa nostra categoria: jo tant fas ballá sa *xata*, com animá ses festes de carré, com tocá á ses processóns, com... enjiñarmè en *pitos y flautes*.

Entre lo que tu tens de treta: dues cases, renda franca y sa barca que te deixá es primer marit, ab lo que jo guañ, un poch d'aquí y un altre poch d'allá, porèm donarmós vida de monarças, si tenim administració. Haventhi señ, calculant bé ses entrades y sortides d'una casa tot ret y encara se pot fer un reconet per un dia de necessitarhó. Ara estam bons, gracies á Deu, però si mos sobrevenia un soscayre y no teniem per fé *frente*... *blat de moro*.

Calculem lo que tenim d'entrada: ses rentes, descontada sa contribució y es quatre jornals de mestre de paleta per *remendos*, mos donan dos reals diaris, *cada dia*: jo dech treure des meu art de la música y altres frioleres una pesseta: quatre reals del meu y dos del teu, vat' aquí sis reals —paga de capellá.

—¿No contas lo que mos dona sa barca?

—Foy, sa barca...; trèt d'es temps de sa llampuga...; bono: digués un real diari... serán sèt... tayada redona.

—¿Y de ses dues accións d'es *Canvi*?

—*Requiescat in pace*.

—No sé serví misses; digauhó en *mallorquí de Santa Catalina*.

—*Ha fet aygo*.

—¡Y tot ha nat á fons?

—Y tant afons, que ningú s'ha proposat qu'hey baixás es *busso* per examiná es *casco*.

—¡Poruchs! ¿Deuen tení por des delfins?

—Deixamhó aná que *tateix* no aclarirèm res: donèu per perdut y bon profit fassi al qui n'es causa.

—Ests ben bò de conhortá... si jo fos homo no sería tant *talá*: voldría lo meu ó desitjaría sabrer per quina *fibla* s'ha perduda s'aigo... Cuantes *pressones* dins sa misèria per....

—Tranquiliset; ara liquidan....

—¿Que vol dir liquidá?

—Doná temps á n'el temps.

—Vaja un consòl; Això es capás d'está arreglat quant ja serèm morts! De ses tres *farineres* ¿cobrarem?

—També los *fan es manech*! A veure es gastos que diariament té la casa.

—Es dia que feim fidèus ab alatxa, pots contá: quatre cèntims de grells y dos de juavert, vuit de sa sopa, deu d'es peix, un de safrá, quatre d'oli (ets ays no hu cont) vuit de pa, una arengada per derrería mos está amb quinze cèntims tenguent en conte s'oli des fregí y es carbó. Si es vespre feim sopes, poshi demunt altres quinze cèntims. Es berená, menjant un panet trempat per hom, mos surt á vuit cèntims. Ara ¿no has de menjá una taronja ó una poma ó un aubercóch?

—¡Redimòni! ¿Tenim sèt reals d'entrada y mos ne surten sèt y *pico* de gastos, sense contá es calsa y vestí? ¡Y això qu'hem calculat un manjá de pobre...! Quant li pegam de carn ¿què devem gastá?

—Bé ¡no te rompis es cap, Pepa! Es necessari fer economíes.

—¿Però qu' has de *acomia*? ¡Tu veus que ja no porem manjá pitjor!

—¿Com ho has fét fins ara?

—Rês: he duit á peñora ses meues alhacas y... es darre tancarà sa porta.

—¡Mal fét, dòna! Des fidèus suprimexes s' alatxa; en lloch de tant de sofrit, n' hi poses sa mitat: es paladá y es ventre s' acostumen á tot. Val més aná á tò que du masse tò.

—Però jo he de du es que me toca conforme al meu estat de patrona!

—¿Caaa! Ell tu ja no hu ests desde que te casares ab mí. Ara ests sa dòna d' un *músich amante de marcá bé es compás*.

—Vahèm si sortiré com una *pellera* ¿qué dirán ses amigas y sa gent des carré?

—Aquests *que dirán* du ses cases á la *bombé*. ¿Cuant no tendrás un cèntim t' en darán ses que te *murmulen*?

—¿Vet si me llevaré sa *talma*, ara que tothom m' hi ha vista?

—Ja 's de rahó. Es teu estat te *premet* mocadó en es cap y un gròs d' abrig demunt ses espal·les y qui no hu vol fat, qu' hi pos sal. ¡*Clavell de moro*! Sa manta l' has de *reselvá* per quant vaijis á l' ofici, á combregá ó á n' ets rosaris de morts. *Enllestí per empobrí*, heu has de deixá per ses donetes de front curt com na *Filomena* sa des costat. S' homo ja está apuntat á sa *confraria des veys de Sant Tèm*: inútil y á sa derrera edad; na *Filomena* que de rusca *va á una lenta...*; ses tres fíes, fent de modistes, no guañen una pesseta totes plegades; de mitja dotsena d' arangades, en sis dies, en menjen de frites, torrades y y ab escabetxo y... encara al cap de sa setmana estotjan es caps y ses còues per diná diumenje...; però en sortí á n' es passetx... son *tres damas*.

¡Vat' aquí ses *conteses de Son Fam*! ¿Axò t' agrada?

Si ho fessim per l' estil, noltros seríem els primers enganats. Per lo mateix ¡aguantá es llum dret per no vessá s' òli!

Cada cual pot du es tò segons ets seus *fondo*. Noltros, en sèt reals diaris, es *torts mos passen baixos*; de consiguiant sa nostra estuferera ha d' essè ben ropoca, hem de *tocá por tò menó* y... alerta á perde es compás. Qui s' infla més de lo que toca fa lo de sa *rana*: s' esclata sa pell.

—Tens rahó, Salut mos do Deu. ¿Y de ses *farineres*?

—No 'n parlis: será lo que Deu voldrá. BRAULIO.

D. THOMÁS FORTEZA

Pietat.

«*La caridat de Deu s' ha comunicada als nostros cors.....*» (Rom. V—15). Aquest es l' afècte que sentím renaixer en nosaltres quant recordam una de les virtuts que més adornaren l' ànima del renombrat poeta y piadíssim cristiá D. Thomás Forteza (q. s. a. c.)

Si les seves composicions literaries revelan al mon un enteniment privilegiat y un cor inmens, la seva pietat el fa encare més gran en el cèl y més admirable als cristiáns.

Si per una part s' estudián ses obres plenes d' erudició, y per se altre se nota aquell sentiment noble y religiós qu' omplía el seu cor y que vesá en los seus escrits: si 's llegexen les seves clássiques poesíes y s' ensaboreix aquella mística dolçor que bevía sovint en la font de l' Eucaristía se vorá ben clar y sens dupte que no hi ha cap discordancia entre el Dogma y la rahó, y que la práctica humil de la virtut no repugna gens ni mica á la dignitat de l' homo.

D. Thomás rebía la ciencia y la fe com á dues raitxes de claror, com dos raitxs de llum, que surtint del mateix Sol de justícia, Deu Nostro Senyor, devallaven un al costat de l' altre per dar llum al seu enteniment y moure sa voluntat. Perque D. Thomás es aquell *Mestre en Gay Saber* que tots els dematins, abans que al seu cos, alimentá el seu esperit llegint y meditant cualca máxima del Kempis: es el qui cantá un psalm al Patriarca Sant Jusep, y el qui en honra seva sabía fer cada any una costosa mortificació: es l' Autor de la Gramática mallorquina y el qui just per amor de Deu ensenyá dexebles pobres: es lo Secretari d' Instrucció pública, y el d' honrada concienca qu' examina devant Deu totes les seves accions: es el qui parlá segons consell y justicia y el qui torná bé per mal....

¿No porem dir, idò, que *la caridat de Deu s' ha comunicada al seu cor*? ¡Si! axí ho pensan y sentan tots els qui han estimat á D. Thomás; y l' han estimat tots els qui l' han conegut...

Parlin per noltros els amichs que l' han tractat d' aprop y els molts que li han demanat de consell; parlin per noltros els beneficis que per son mèdi han obtengut persones més estimades y favorides de Deu que dels homos; parlin per noltros els associats á les conferències de Sant Vicens de Paul, que sovint han admirat son zèl apostòlich; parlin per noltros tants de pobres desamparats que foren aconortats dins caseva ab les seues llimosnes, y mes qu' ab les seves llimosnes, ab la seva presència devegades providencial, (*) parlin per noltros.... però qui será capás de contar, la vida íntima d' un cor compassiu que tatu sols pot penetrar l' ull de Deu? Basti dir qu' ell era per tothom l' amich y el conseller y el mestre, y més que el mestre el Pare que com l' Apóstol, *engenrava per l' Evangelí, en Jesu-Crist* (Cor. I—4).

Per això es que si la mort mos ha privat de la seva volguda presència, no mos pendrá ja may el seu esperit, y el nom de D. Thomás mos será sempre dolç y simpátich, lo mateix que dolça y simpática era per noltros la seva companyia. Y per això es que quant pregam á Deu per el bon repós de la seva ànima, sentim com una veu de conçol y d' esperança que mos diu: «*La caridat de Deu s' ha comunicada al seu cor... el qui está en caritat está en Deu, y Deu está en ell*» (I Joa. IV—16).

JOAN AGUILÓ PRE.

La Pobla 24 Maig 98.

Reclams

Retrato.—Hem vist el del Ilm. Bisbe D. Jacinto M.ª Cervera, (a. c. s.) pintat al oli per D. Ricardo Carlotta, y destinat al Santuari de Ntra. Sra. de Lluch, en recordansa de les llimosnes que li fé durant sa vida.

Es un retaulo que li assembla molt, pues, té tot el parecut del natural; y acreditaría la fama de dit artista, si no sabés Mallorca que es dels retratistas que, aquí, més s' han distingit. Li dam l' enhora-bona.

Llimosna.—La ferán á una pobre viuda bugadera que viu en es carré des Botons núm. 50, si s' en volen servir per rentar sa roba els estudiants y sacerdots, los ofereix economía y agrahiment.

(*) Una vegada una familia pobre y vergonyant estava en tan gran necessitat que li faltava tot remey humá. Com si això no bastás el pare de familia estava tisich dins el llit, en el derré grau de la malaltía... Alsant els seus ulls al cel demanaren á Deu, ab oració fervorosa, que los asistís en sa gran miseria, per intercessió del Patriarca S. Jusep, en qui posaren tota la seva confiança. Mentres tant un homo descregut y tentador los diu qu' en va clamarián á Deu; que del cèl no plourían aliments; que no perdessen idò, el temps resant pare nostros... Però aquell qui digué: *Demanau y rebreu* va cumplir sa promesa. Just quant aquella familia cristiana hagué acabat els sèt parenostros á Sant Jusep ve entrar pel seu portal á un enviat de Deu, qu' aná á fer més viva la seva fe y á encoretjar la seva esperança, ab sa llimosna y consell....

Aquesta fonch una de les visites providencials que feu nostron respectable amich D. Thomás Forteza.